

VADLĪNIJAS

PAR KLĪNISKO MEDMĀSU MENTORU MENTORINGA KOMPETENCES PILNVEIDOŠANU

Šīs Eiropas Savienības (ES) vadlīnijas mērķis ir stiprināt klīnisko medmāsu mentoru mentoringa kompetences pilnveidošanu, kas var uzlabot veselības sistēmas elastīgumu ES valstīs. Vadlīniju pamatā ir kritiski izvērtēti pētījumu pierādījumi, un tās ir izstrādātas 2018. – 2021. gadā Erasmus+ projekta - Kvalitatīvs mentorings kompetentu studējošo medmāsu pilnveidošanai (QualMent) - ievaros, to pārvaldot starptautiskai ekspertu komandai ar plašām zināšanām un pieredzi mentoringa jomā.

Šo dokumentu ir sarakstījuši un apkopojuši šādi autori:

Ashlee Oikarainen¹, Dr. Kristina Mikkonen¹, Erika Juskauskienė², Dr. Maria Kääriäinen¹, Veera Kaarlela¹, Dr. M. Flores Vizcaya-Moreno³, Dr. Rosa M Pérez-Cañaveras³, Dr Paul de Raeve⁴, Dr. Boris Miha Kaučič⁵, Dr. Bojana Filej⁵, Dr. Olga Riklikienė²

Šo dokumentu ir izskatījušas ekspertu grupas no Beļģijas, Somijas, Lietuvas, Slovēnijas un Spānijas.

¹Oulu Universitāte, Māsu zinātnes un veselības pārvadības nodaļas izpētes daļa, Somija; ²Lietuvas Veselības zinātņu universitāte, Lietuva; ³Alikantes Universitāte, Veselības zinātņu fakultāte, Spānija; ⁴Eiropas Māsu asociāciju federācija, Beļģija; ⁵Cee Māsu koledža, Slovēnija

Šo vadlīniju izstrādē tika sniegts Eiropas Komisijas finansējuma atbalsts. Autori šajā dokumentā ir snieguši informāciju, un informācija ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas lēmumus vai noteikto politiku.

Šis dokuments ir pieejams QualMent projekta tīmekļa vietnē: <https://www.qualment.eu/>

VADLĪNIJU KOPSAVILKUMS

Konteksts: liela medmāsu izglītības daļa tiek īstenota klīniskajā mācību vidē. Klīnisko medmāsu mentoriem ir svarīga loma studējošo medmāsu profesionālās kompetences pilnveidošanā. Mentori, kuri iegūst mentoringa pamatprasmes, spēj labāk palīdzēt studējošajām medmāsām iegūt astoņas kompetences, kas noteiktas Eiropas Savienības Direktīvas 55 31. pantā.

Mērķis: sniegt ieteikumus par klīnisko medmāsu mentoru kompetences pilnveidošanu studējošo medmāsu mentorēšanā klīniskajā praksē.

Mērķi: 1) Veicināt un atbalstīt efektīvu mentoringa praksi; 2) uzlabot mentoru kompetences pilnveidi; un 3) uzlabot medmāsu izglītību starptautiskā līmenī, radot kvalitatīvu mentoringa un klīnisko mācību vidi studējošajām medmāsām.

Mērķa grupas: klīniskās medmāsas mentori, medmāsu skolotāji un izglītības organizācijas, visu līmeņu medmāsu vadītāji, citi veselības aprūpes speciālisti, bakalaura un maģistra programmās studējošās medmāsas, nacionālās māsu

asociācijas, aprūpes medmāsu darbību regulējošās iestādes, politiķi un politikas veidotāji.

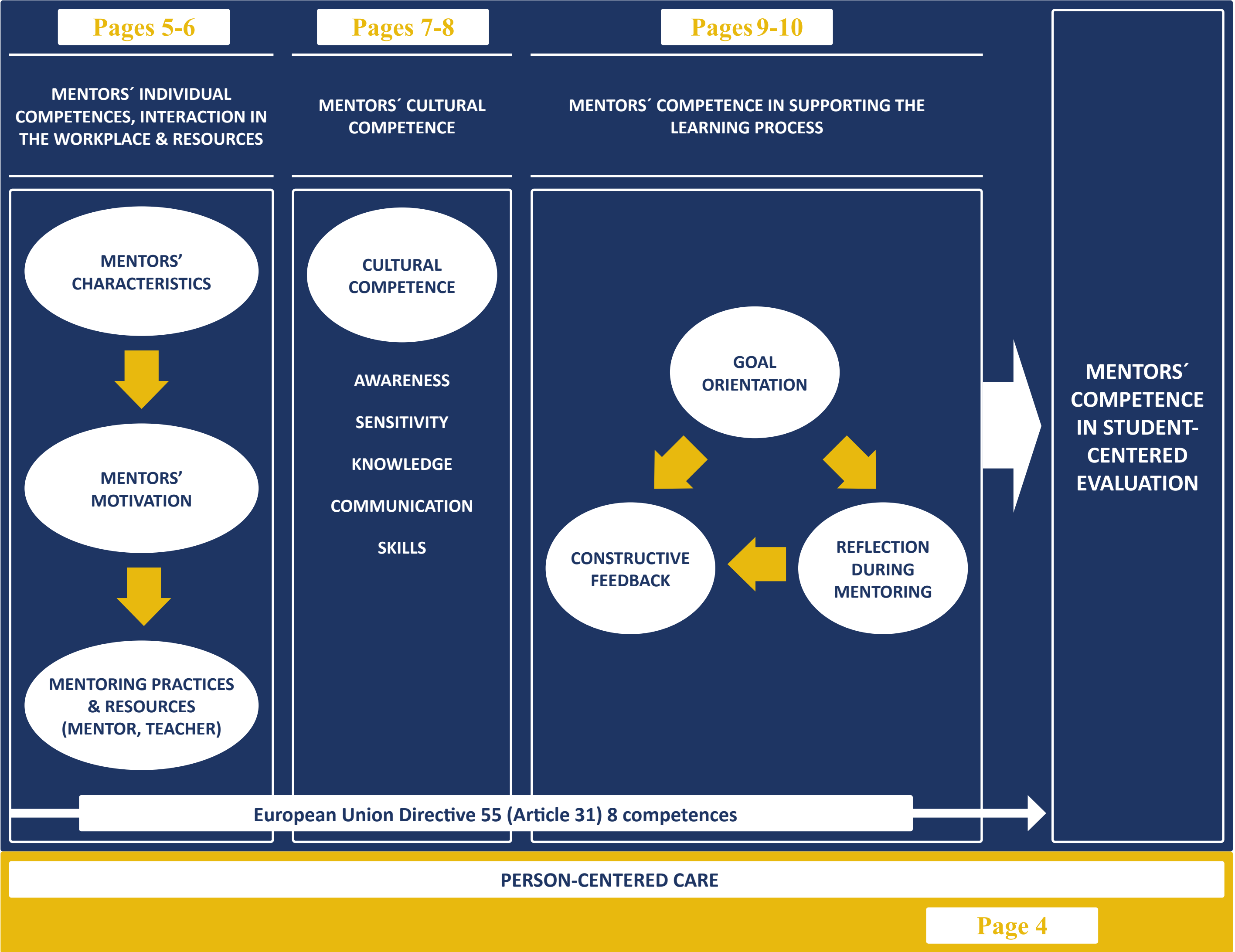
Ieteikumi: valstis visā pasaulē turpina meklēt risinājumus problēmām, kas saistītas ar ilgtspējīgu medmāsu darbaspēka saglabāšanu. Kvalitatīvas klīniskās mācību vides nodrošināšana un mentoru kompetences attīstība, atbalstot studējošās medmāsas, joprojām ir svarīga stratēģija, kā uzlabot kompetentu medmāsu pieņemšanu un paturēšanu darbā, saglabāšanu un kompetentu studējošo medmāsu absolvēšanas rādītājus. Kvalitatīva mentoringa stiprināšana būtu iekļaujama kā dalībvalstu politiskās dienaskārtības prioritāte kopā ar prasību, lai klīniskie mentori visās veselības aprūpes iestādēs piedalītos strukturētā mentoringa izglītībā.

1. Mentoringa kompetence

Šīs vadlīnijas ir izstrādātas, lai atbalstītu jūs kā klīniskās medmāsu mentora lomu, un tajās ir izklāstīti jūsu pienākumi un iespējas atbalstīt studējošās medmāsu mācību procesā. Klīnisko medmāsu mentoru lomas un kvalitatīva mentoringa īstenošanas nozīmi nevar pārvērtēt. Kvalitatīva klīniskā mācību vide ir izšķiroša, sagatavojot ilgtspējīgu medmāsu darbaspēku nākotnē. Tieši šādā vidē studenti izmanto savas zināšanas, apgūst pamatprasmes un iegūst nepieciešamo kompetenci, kas nepieciešama medmāsu profesijai.

Uz pierādījumiem balstītajā klīnisko mentoru kompetences modeli (Mikkonen et al., 2019) ir apkopotas mentoringa kompetences galvenās sastāvdaļas. Klīniskās medmāsu mentori darbojas kā atdarināšanas cienīgs paraugs studentiem, un viņiem ir iespēja ieaudzināt profesionālās vērtības un integritāti klīniskajos apstākļos. Viņi palīdz studentiem praktizēt drošu, uz cilvēku vērstu aprūpi, kas atbilst ES Direktīvas 2013/55/ES 31. pantam (4. lpp.). Mentoringa kompetenci veido 1) mentoru individuālās kompetences, 2) kultūras kompetence mentoringa jomā un 3) kompetence studentu mācību procesa atbalstīšanā (5-10. Lpp.). Mentoringa īstenošanas ieteikumus klīniskajā mācību vidē var atrast šī dokumenta 10-11. lappusē.

Pierādījumos balstīts klīnisko medmāsu mentoru kompetences modelis

2. Mentoringa pamats

Mentoriem ir zināšanas gan klīniskajā jomā, kurā viņi darbojas, gan pedagoģiskajā pieejā, atbalstot studējošo medmāsu mācības. Mentori ir ne tikai klīniskie eksperti, bet arī darbojas kā atdarināšanas cienīgs paraugs studentiem, palīdz viņiem kļūt par profesionāļiem, kas spēj nodrošināt augstas kvalitātes, drošu un uz cilvēku vērstu aprūpi.

2.1. Kvalitatīvs un pierādījumos balstīts mentoring

Mentori ir atbildīgi par studentu mentoringu uz pierādījumiem balstītā veidā. Pierādījumos balstīta mentoringa elementi ir definēti turpmāk tekstā.

What is needed to ensure that mentoring is of high-quality and evidence-based?

Lai īstenotu kvalitatīvu mentoringu, ir jāizstrādā studējošo medmāsu vajadzībām labāk atbilstoša prakse, kas veicina viņu kā medmāsu profesionālo identitāti. Pētījums, kas tika veikts četrās ES centrālā/Austrumu reģiona dalībvalstīs, parādīja, ka studējošās medmāsas ir ļoti apmierinātas ar savu prakses pieredzi un lielākā daļa studentu uzskatīja savu mentoru par ietekmīgu profesionālo

paraugu (Antohe et al., 2015). Ieteikums paredz piedāvāt nepārtrauktas profesionālās pilnveides programmas par mentoringu medmāsu personālam bakalaura un tālākos studiju līmeņos.

2.2. Uz cilvēku vērsta aprūpe

Mentori atbalsta studentu profesionālo izaugsmi, kļūstot par atbildīgiem profesionāļiem, kuri integrē uz cilvēku vērsta aprūpes pieeju medmāsu praksē. Šī pieeja ir studentu klīniskās mācīšanās procesa centrālā ideja. Mentoriem ir svarīgi būt kompetentiem, virzot studentus apzināti paraudzīties no cilvēku, ģimeņu un kopienu skatījuma klīniskajā argumentācijā un lēmumu pieņemšanas procesos.

2.3. Eiropas Māsu federācijas asociācijas kompetences sistēma

Klīniskajiem mentoriem ir jāatbalsta studenti tā, lai viņi iegūtu astoņas kompetences jomas, kas noteiktas Direktīvas 2013/55/ES 31. pantā, tostarp: **(noklikšķiniet šeit, lai iegūtu sīkāku informāciju)**

- Patstāvīgi diagnosticēt nepieciešamību pēc kopšanas, izmantojot pašreizējās teorētiskās un klīniskās zināšanas, un plānot, organizēt un īstenot aprūpes pakalpojumus, ārstējot pacientus;
- Produktīvi sadarboties ar citiem veselības nozares dalībniekiem, tostarp piedalīties veselības personāla praktiskajā apmācībā;
- Dot iespēju indivīdiem, ģimenēm un grupām pāriet uz veselīgu dzīvesveidu un pašaprūpi, izmantojot iegūtās zināšanas un prasmes;
- Patstāvīgi ierosināt dzīvības glābšanas pasākumus un veikt pasākumus krīzes un katastrofu situācijās;
- Patstāvīgi konsultēt, dot norādījumus un atbalstīt aprūpējamās personas un viņu aprūpētājus;
- Patstāvīgi nodrošināt un novērtēt aprūpes kvalitāti;
- Visaptveroši komunicēt savā profesionālajā jomā un sadarboties ar citu profesiju pārstāvjiem veselības aprūpes nozarē;
- Analizēt aprūpes kvalitāti, lai uzlabotu savu kā vispārējās aprūpes medmāsas profesionālo praksi.

3. Mentoru individuālās kompetences un mijiedarbība darbavietā

3.1. Mentoru individuālās kompetences

Klīnisko mentoru personiskās īpašības un motivācija spēcīgi ietekmē veiksmīgu attiecību veidošanos starp mentoru un studentu. Mentoru loma ir pati svarīgākā, integrējot studentus darba vidē un starpnozaru veselības aprūpes komandās. Mentoriem ir jāpārzina mentoringa prakse un pieejamie mentoringa resursi. Mentori mentoringa procesā iesaista visas ieinteresētās personas, piemēram, medmāsu pedagogus, studentus un citus darbiniekus.

Svarīgas klīnisko mentoru īpašības ir:

- Pārliecība par personīgo kompetenci, veicot medmāsas uzdevumus un pildot mentora pienākumus
- Spēja radīt mācībām labvēlīgu vidi
- Uzņemties iniciatīvu attiecību stiprināšanā un sadarbībā ar studentu un medicīnas māsu pedagogu
- Kompetence, integrējot studentus veselības aprūpes komandās un iepazīstinot viņus ar kolēģiem
- Gatavība regulāri apspriest studentu mācību pieredzi
- Spēja un gatavība paust empātisku attieksmi pret mentoringu un uz cilvēku vērstu aprūpi
- Izpratne par mentora lomu un atbildību studentu mācību procesā.

Motivāciju studentu mentoringam var aplūkot:

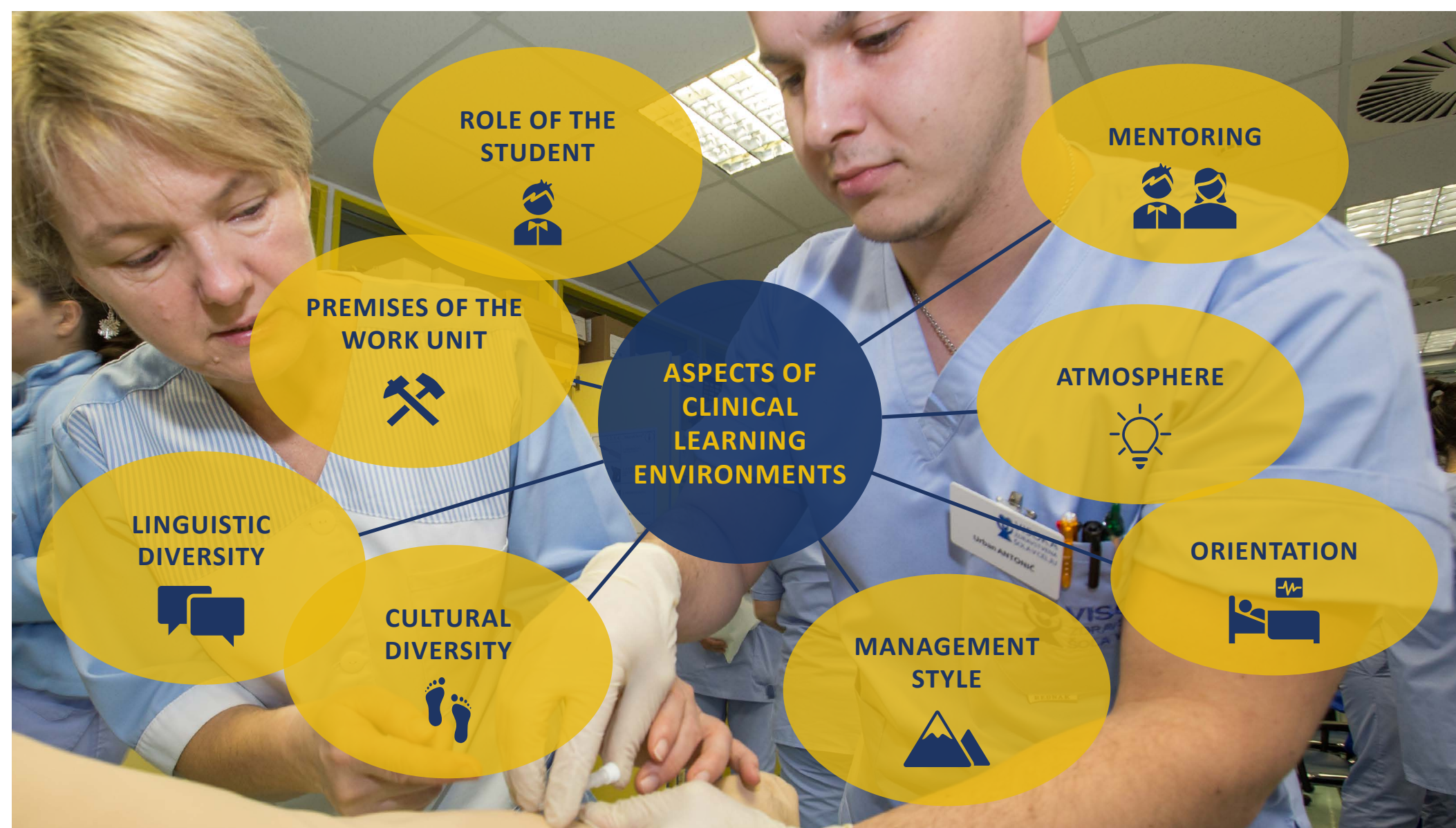
- mentora gatavība mentorēt un iepazīt studentus
- motivācijas lomas izpratne un atzīšana studentu mācīšanās procesā
- mentors nepārtraukti cenšas pilnveidoties šajā lomā
- mentora spēja noteikt savu kā mentora motivācijas līmeni un studentu motivāciju mācīties

Mentoriem ir jāpārzina mentoringa prakse un pieejamie mentoringa resursi. Tie ir būtiska mentoringa panākumu sastāvdaļa. Tas ietver:

- zināšanas par mentoringa praksi savā organizācijā un ārpus tās
- zināšanas par studentu pašreizējo kompetences līmeni, viņu izglītības kontekstu un vēsturi
- spēju produktīvi sadarboties ar medmāsu pedagogu un atpazīt nepieciešamību pēc papildu kontakta
- izpratni par mentoriem pieejamajiem resursiem, lai atbalstītu viņu mentora lomu

3.2. Mentoru loma augstas kvalitātes klīniskajā mācību vidē

Mentoriem ir svrīga loma fiziski, sociāli un emocionāli drošas klīniskās mācību vides uzturēšanā. Tālāk redzamajā attēlā ir definēti svarīgi klīniskās mācību vides aspekti. Studenti pārstāv dažādas kultūras un valodas, tādēļ ir svarīgi saglabāt cieņu pret atšķirībām. Papildu galvenie klīniskās mācību vides aspekti ir darba bloka telpas, studenta loma, mentorings, atmosfēra, orientēšanās un vadības stils. Ir būtiski, lai organizācijas un visi veselības aprūpes komandu profesionāļi apņemtos gādāt par studentu drošību.

Augstas kvalitātes mentorings var ietekmēt to, kādi profesionāļi ienāk medmāsu jomā, un palīdzēt noturēt profesionāļus darbā.

3.3. Padomi par pozitīvas mācību pieredzes un rezultātu uzlabošanu studentiem kā organizētai grupai

1. padoms. Integrējiet pozitīvu mentoringa praksi veselības aprūpes organizatoriskajā kultūrā.
2. padoms. Apzināti centieties integrēt studentus darba vidē un starpnozaru veselības aprūpes komandās.
3. padoms. Stipriniet mentora, studenta un medmāsas pedagoga sadarbību, jo tas var palīdzēt studentiem gūt panākumus klīniskajā praksē.
4. padoms. Ņemiet vērā jaunās paaudzes (mileniāļu un Z paaudzes) studentu galvenās iezīmes, lai saprastu, kā veiksmīgi iesaistīt un apmācīt šos studentus.
5. padoms. Mentoringa laikā izmantojiet mācību un zināšanu tehnoloģijas un gadījumu izpēti, lai uzlabotu studentu mācību procesu.

3.4. Padomi par darbībām, kuras var iekļaut darbaudzināšanā

1. padoms. Uzsveriet, cik svarīgi ir dot studējošajām medmāsām laiku, lai aprastu ar jauno klīnisko mācību vidi. Klīniskie mentori var apsvērt, kā palīdzēt studentiem justies gaidītiem un drošiem.
2. padoms. Studenti ir jāatbalsta attiecīgo medmāsu iemaņu praktizēšanā, un klīniskajiem mentoriem jānodrošina profesionālo standartu ievērošana. Klīniskie mentori var dalīties pieredzē par stratēģijām, kas tiek izmantotas studentu apmācībā par pacientu aprūpes plānošanu un novērtēšanu.
3. padoms. Iekļaujiet mentoru izglītībā stratēģijas, kas klīniskajiem mentoriem palīdz pilnveidot studenta un mentora attiecības un citas kompetences jomas, kas ir būtiskas produktīvam mentoringam klīniskajā praksē.

4. Mentoru kultūras kompetence

4.1. Mentoru kultūras kompetences pilnveidošana mentoringa jomā

Klīniskās prakses laikā studējošās medmāsas ar dažādu kultūru un valodas izcelsmi bieži saskaras ar problēmām, kas saistītas ar kultūras atšķirībām un valodas barjerām. Klīniskās medmāsas mentora loma var radīt izaicinājumus, un mentoram ir jāpievērš īpaša uzmanība mentoru kultūras kompetences pilnveidošanai mentoringa jomā. Galvenais ir nepieciešamība izglītēt mentorus, lai viņi sniegtu kultūrai atbilstošu mentoringu un apmierinātu studentu profesionālās mācīšanās vajadzības.

4.2. Kultūras kompetences definīcija mentoringa jomā

Kultūras kompetence ir definēta kā “sarežģīta zināšanās balstīta darbība, kuras pamatā ir kritiskā domāšana un rīcība, uz kuru veselības speciālists balstās, lai sniegtu kultūras ziņā drošu, saskaņotu un produktīvu aprūpi, sadarbojoties ar indivīdiem, ģimenēm un kopienām, kas dzīvo ar veselības pieredzi, un kas ņem vērā aprūpes sociālos un politiskos elementus” (Blanchet Garneau and Pepin, 2015, 12. lpp.). Kultūras kompetence mentoringā tiek definēta kā “process, kurā fakultātes mentors pastāvīgi cenšas sasniegt spēju un pieejamību efektīvi mentorēt studenta kultūras kontekstā” (Campinha-Bacote, 2010, 131. lpp.).

Mentoru kultūras kompetence ietver šādas īpašības.

- kultūras izpratne, jutīgums un zināšanas
- starpkultūru komunikācija un mijiedarbība
- kultūras prasmes un spēja veidot kulturāli drošu mācību vidi.

4.3. Dažādu studējošo medmāsu mentorings

Tālāk ir noteiktas īpašas kompetences, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu kulturāli atbilstošu uz cilvēku vērstu aprūpi un kulturāli apzinātu mentoringu studentiem ar atšķirīgu kultūras un valodas izcelsmi.

Kultūras izpratne, jutīgums un zināšanas:

- vēlme un apņemšanās integrēt, vadīt un atbalstīt studentus ar atšķirīgu kultūras un valodas izcelsmi
- zināšanas par personas kultūras izcelsmi
- pārdomas par to, kā indivīda kultūra un uzskatu sistēma ietekmē profesionāla darbību un mijiedarbību ar citiem
- gatavība atteikties no varbūtējiem aizspriedumiem un attieksmes pret pacientiem/klientiem vai studentiem un pilnveidot kultūras izpratni
- atzīst kultūras pieņemšanas nozīmi attiecībās ar pacientiem/klientiem un studentiem, kas nāk no citas kultūras
- veicina pretimnākošu attieksmi pret dažādām kultūrām un uzskatiem par aprūpi
- cieņa pret daudzveidību uz cilvēku vērstā aprūpē un studentu mentorēšanā

starpkultūru komunikācija un mijiedarbība:

- prasmes iesaistīties produktīvā komunikācijā un mijiedarboties ar kulturāli daudzveidīgiem pacientiem/klientiem un studentiem
- izpratne par kultūras ietekmi uz verbālās un neverbālās komunikācijas modeļiem

Kultūras prasmes medmāsu un mentoru darbā:

- prasmes risināt kultūras ziņā izaicinošas situācijas uz cilvēku vērstā aprūpē un mentoringā
- prasmes ērti un produktīvi strādāt ar kulturāli daudzveidīgiem skolēniem, vienlaikus saprotot viņu individuālās mācīšanās vajadzības un komunikācijas stilus
- nodrošina, ka kulturāli daudzveidīgs students spēj darboties veselības aprūpes kontekstā un nodrošināt drošu, kultūrai atbilstošu pacientu/klientu aprūpi

4.4. Padomi par darbībām, kuras var iekļaut mentoru kultūras kompetenču izglītībā

1. padoms Klīniskie mentori pārdomā savu lomu, palīdzot kultūras un valodas ziņā daudzveidīgam studentam pārvarēt grūtības, kas rodas klīniskajā praksē, un savu lomu, atbalstot studenta

integrācijas un adaptācijas procesu.

2. padoms Klīniskie mentori identificē un definē kultūras kompetences atribūtus mentoringā un izmanto tos, lai plānotu personīgo attīstību kultūras kompetencē.

3. padoms Klīniskie mentori nododas pārdomām par savas kultūras izcelsmi un to, kā viņu pašu vērtību un uzskatu sistēma var ietekmēt saskare ar citām kultūrām.

4. padoms Kultūra bieži vien ietekmē verbālās un neverbālās saziņas modeļus. Pieredze liecina, ka komunikācijas grūtības rada stresu gan studentiem, gan mentoriem. Integrējiet saturu par veidiem, kādos atbalstīt studentu profesionālo valodu attīstību un vietējās valodas prasmi. Apsveriet iespēju izmantot valodu speciālistu zināšanas, izstrādājot saturu par šo tēmu.

5. padoms Klīniskajiem mentoriem ir būtiska loma kulturāli jutīgas klīnisko mācību vides, kas atbalsta kulturāli un valodiski daudzveidīgu studentu mācīšanos, nodrošināšanā. Mentoriem uzreiz jārīkojas, lai novērstu iespējamās aizspriedumus, stereotipus un rasismu klīniskajā mācību vidē. Izveidojiet simulācijas vingrinājumus, kuros klīniskie mentori var praktizēt savas kultūras prasmes dažādos reālās dzīves mentoringa scenārijos.

6. padoms Kultūras un valodas ziņā daudzveidīgu studentu mentorings var būt saspringts un laikietilpīgs. Klīniskie mentori var izdomāt veidus, kā iegūt atbalstu, kas nepieciešams, lai gūtu panākumus savā lomā.

7. padoms Ļaujiet sadzirdēt kulturāli un valodiski daudzveidīgu studentu balsi un pieredzi. Integrējiet stratēģijas mentoru izglītībā, piemēram, video, digitālos stāstus, intervijas vai paneldiskusijas ar studentiem.

5. Mentoru kompetence atbalstīt studentus mācību procesā

5.1. Studējošo medmāsu klīniskās kompetences novērtējums

Studējošo medmāsu klīniskās kompetences novērtējums ir sarežģīts un rada izaicinājumus gan mentoriem, gan medmāsu pedagogiem. Noskaidrojot, vai students ir sasniedzis nepieciešamās prasmes, ir ārkārtīgi svarīgi saglabāt objektivitāti. Tiek mudināts izmantot lietderīgas novērtēšanas metodes, uzticamus un derīgus novērtēšanas instrumentus.

Mentori var pārvarēt novērtēšanas gaitā sastaptās problēmas, apzināti atbalstot studentu mācību procesu visā klīniskajā praksē. Mentors un students nepārtraukti reflektē par klīnisko mācīšanos un klīniskās prakses laikā gūtajiem sasniegumiem.

5.2. Uz studentu vērsts novērtējums

Uz studentu vērstu pieeju vērtēšanā var veicināt, ja mentoram izdodas integrēt tālāk minēto nepārtraukto ciklu ikdienas mentoringa praksē.

1. Mērķa orientācija
2. Pārdomas mentoringa laikā
3. Konstruktīva atgriezeniskā saite

5.3. Mentoringa mērķa ortientācija

Mentoringa mērķa orientācija nozīmē, ka mentors un students darbojas kā komanda, lai students varētu sasniegt klīniskajai praksei izvirzītos mācību mērķus. Ir svarīgi, lai mērķi būtu skaidri definēti studenta klīniskās prakses sākumā. Mentoriem vajadzētu būt zināšanām par kompetencēm, kas jāapgūst studējošajām medmāsām, un par iespējām atbalstīt studentus šo prasmju sasniegšanā.

Mentori var palīdzēt studentiem izvirzīt savus mācību mērķus:

- izskaidrojot klīniskās darbības un palīdzības pasākumus, ko var izpildīt klīniskās prakses laikā
- atsaucoties uz mācību mērķiem un vērtēšanas kritērijiem, ko izglītības iestāde ir noteikusi attiecīgajai klīniskajai praksei
- saprast studenta kompetences līmeni pirms klīniskās prakses sākuma un sastādīt plānu, lai palīdzētu attīstīt kompetenci caur atbilstošiem uzdevumiem
- nodrošinot, ka students izvirza konkrētus, izmērāmus, sasniedzamus, atbilstošus un laikā ierobežotus īstermiņa un ilgtermiņa mērķus.

5.4. Pārdomas mentoringa laikā

Pārdomas mentoringa laikā nozīmē, ka mentors mudina studentu kritiski apsvērt, piemēram, kā tika veikti klīniskie uzdevumi vai kā studentam izdevās mijiedarbība ar klientiem. Mentors un students regulāri veic pārdomās balstītās diskusijas.

Lai veicinātu lietderīgas pārdomas mentoringa laikā, mentoriem vajadzētu

- radīt drošu atmosfēru, kurā mentors un students var iesaistīties diskusijā par mācīšanās pieredzi
- klīniskās prakses laikā lūdziet studentam atbildēt uz jautājumiem un mudiniet studentu reflektēt par savu rīcību un pilnveides jomām
- integrēt dažādas metodes, lai uzlabotu studenta pašrefleksiju un pārdomas par mācīšanos ar vienaudžiem
- izmantot strukturētu pieeju, lai veicinātu abpusēju dialogu ar studentu. Piemēram, lūdziet studentam katru dienu pastāstīt par notikušo, apgūto un ko viņš vai viņa vēlētos apgūt vairāk.

5.5. Konstruktīvas atgriezeniskās saites nodrošināšana

Savlaikus un bieži sniegta, noderīga konstruktīva atgriezeniskā saite, mudina un motivē studentus turpināt pilnveidot savu profesionālo kompetenci.

Ne vienmēr ir viegli sniegt konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izturieties iejūtīgi pret studentu un dodiet viņam laiku, lai mācītos un pilnveidotos, un kļūtu kompetentu medmāsu. Ir vienlīdz svarīgi, lai mentori lūgtu studentiem sniegt atsauksmes par savu mentoringa kompetenci un izmantotu to savas kompetences pilnveidē.

Galvenie šķēršļi lietderīgas atsauksmes sniegšanā

- Atsauksmes konkrētības trūkums. Frāzes, piemēram, “Jums jābūt aktīvākam”, nesniedz studentam pietiekamu informāciju, lai nonāktu pie risinājuma, kā kļūt aktīvākam.
- Sniedz nepareiza veida atsauksmes. Ja studentam ir mazāk pieredzes konkrēta uzdevuma izpildē, viņam/viņai ir nepieciešams vairāk pozitīvu atsauksmju. Uzlabojoties studenta pieredzes līmenim, konstruktīvas atsauksmes var palīdzēt uzlabot profesionālo sniegumu.
- Atsauksmju sniegšana nepareizā vidē, piemēram, atsauksmju sniegšana studentam kopīgas tikšanās laikā ar citiem studentiem vai darbiniekiem var radīt stresu un apkaunojumu.
- Pārmērīgi konstruktīva kritika vai pārmērīgi negatīva atsauksme var kavēt produktīvu klīnisko mācīšanos. Klīniskajiem mentoriem ir jāapsver, kāda būtu ideāla pozitīvo un negatīvo atsauksmju proporcija, lai uzlabotu starppersonu attiecības.

5.6. Padomi par darbībām, kuras var iekļaut mentoringā

1. padoms Iepazīstiniet ar svarīgiem jautājumiem, kas ir saistīti ar skolēnu mācību procesa novērtēšanu. Iepazīstiniet klīniskos mentorus ar dažādiem reālās dzīves novērtēšanas scenārijiem un lūdziet viņus izdomāt novērtēšanas problēmu pārvarēšanas stratēģijas.
2. padoms Klīniskie mentori var dalīties pieredzē par saziņas trīsstūra uzturēšanu starp nedmāsu pedagogu, studējošo medmāsu un mentoru, jo var palīdzēt izvairīties no sajūtas, ka kāds darbojas atrauti no pārējiem.
3. padoms Palīdziet klīniskajiem mentoriem atpazīt studentu individuālās mācīšanās vajadzības un identificēt aspektus, kas ir būtiski efektīvi klīniskās mācību vides veidošanā. Sniedziet dažādus piemērus no reālās dzīves un padomus par iespējām atbalstīt studentu mācību procesu visā klīniskajā praksē.
4. padoms Palīdziet klīniskajiem mentoriem justies tiesīgiem izveidot produktīvas mentoringa attiecības, novērtēt studējošo medmāsu mācīšanos un radīt drošu mācību vidi.

Kvalitatīvs mentorings piedāvā studentiem labi plānotas mācīšanās iespējas, kas ietver studentu sagatavošanu, atbalstu un apmācību kopā ar atbilstošu uzraudzības līmeni. Tas viss ir atkarīgs no studentu gaidām, pieredzes un prasībām prakses laikā, lai sasniegtu savus mācību rezultātus un noteiktās kompetences.

Augstas kvalitātes klīniskā apmācība ir galvenais faktors topošo vispārējās aprūpes medmāsu sagatavošanā. Tieši šādā vidē studējošās medicīnas māsas var integrēt teoriju klīniskajā praksē un iegūt nepieciešamās kompetences, kas izklāstītas ES Direktīvas 2013/55/ES V pielikumā.

Tāpēc ir būtiski, lai ES veselības aprūpes organizācijas, kas piedāvā klīniskās prakses vietas studējošām medmāsām, pievērstos un īstenotu modernizēto Direktīvu 2013/55/ES un nodrošinātu mācību programmas mācību rezultātu atbilstību Direktīvai.

IETEIKUMI MUDINA KLĪNISKO MEDMĀSU MENTORUS VEIKT ŠĀDAS DARBĪBAS:

- Skatiet noteiktos kritērijus un vadlīnijas, kas atbalsta kvalitatīva mentoringa īstenošanu, un izmantojiet tos mentoringa procesa virzīšanā.
- Sniedziet studentiem lietderīgu atbalstu viņu izvirzīto mācību mērķu un astoņu kompetences jomu, kas definētas Direktīvas 2013/55/ES 31. pantā, sasniegšanā.
- Izveidot un uzturēt fiziski, sociāli un emocionāli drošu atmosfēru klīniskajā mācību vidē.
- Pastāvīgi apsveriet personīgo mentoringa kompetenci un plānojiet stratēģijas, kas palīdz profesionālajai un mentora lomas pilnveidei.
- Lūdziet studentiem un kolēģiem konstruktīvu atgriezenisko saiti par personīgo mentoringa kompetenci un izmantojiet to, veidojot kompetenču pilnveidošanas stratēģijas.
- Veiciniet sadarbību ar medmāsu pedagogiem no izglītības organizācijām, lai stiprinātu studējošo medmāsu mācību procesu un mācību rezultātu sasniegšanu.

IETEIKUMI MUDINA VESELĪBAS APRŪPES ORGANIZĀCIJAS:

- Regulāri novērtēt pašreizējo mentoringa kvalitātes līmeni organizācijā.
- Plānot un īstenot lietderīgas organizatoriskās stratēģijas, kas uzlabo klīnisko praksi apguvušo studējošo medmāsu mentoringa kvalitāti.
- Iedrošināt darbiniekus pilnveidot mentoringa kompetenci atbilstoši uz pierādījumiem balstīto klīnisko medmāsu mentoru kompetences modeli (Mikkonen et al., 2019).
- Atbalstīt nepārtrauktu profesionālo personāla pilnveidi un nodrošināt produktīvam mentoringam nepieciešamo resursu pieejamību. Piedāvāt mentoringa izglītību visiem studentus konsultējošajiem darbiniekiem. **Noklikšķiniet šeit**, lai saņemtu papildinformāciju par mentorizglītības kursu sistēmu.

IETEIKUMI MUDINA ES LĪMEŅA UN VALSTU IESTĀDES:

- iekļaut tēmu par studējošo medmāsu kvalitatīvu mentoringa stiprināšanu politiskajās programmās, lai veidotu elastīgu medmāsu darbaspēku.
 - Nodrošināt, ka katra dalībvalsts nosaka kritērijus, kas ļauj veikt kvalitatīvu mentoringu studējošajām medmāsām, kas iziet klīnisko praksi kvalificētu mentoru uzraudzībā.
 - Veicināt EFN kompetences ietvara izmantošanu, lai atvieglotu Direktīvas 2013/55/ES 31. panta ieviešanu ES aprūpes programmās.
 - Izstrādāt turpmākus standartus un obligātu regulējumu uz valsts likumu un mācību programmu bāzes, kas ļauj atbalstīt un izglītēt klīnisko medmāsu mentorus, nodrošinot kvalitatīvu mentoringu.
-

Ekspertu vērtējums par klīnisko medmāsu mentoru mentoringa kompetences pilnveidošanas vadlīnijām

Kopumā vadlīniju izvērtēšanā piedalījās 19 eksperti. Kā redzams no zemāk dotajiem citātiem, kopumā ekspertu atsauksmes bija ļoti pozitīvas.

“Teorētiski konsekvents, pamatots un loģisks vadlīniju teksts.”

“Šis ir noderīgs un nepieciešams standartizētu mentoringa apmācību rīks.”

“Vadlīnijas ir pareizi un skaidri adresētas klīnisko medmāsu mentoriem un veselības aprūpes iestādēm. Pamatnostādnes ir izveidotas atbilstoši pierādījumos balstītam klīnisko mentoru kompetences modelim un astoņām kompetenču jomām saskaņā ar ES Direktīvas 2013/55/ES 31. panta prasībām. Mentoru kompetence ir svarīga, mudinot studentus klīniskās argumentācijas un lēmumu pieņemšanas kontekstā apzināti paraudzīties no cilvēku, ģimeņu un kopienu skatupunkta.”

“Vadlīnijas ir ļoti labs metodiskais instruments mentoriem, kas atvieglo mentoringa pasākumu organizēšanu un pilnveidi. Vadlīnijās ir detalizēti aprakstīta mentoringa prakse, studentu konsultēšana, pārdomu nozīme,

kultūras atšķirību atzīšana un atbilstošas komunikācijas padomi. ”

“Katrā nodaļā sniegtie padomi ir patiešām vērtīgi, un, manuprāt, vadlīnijām vajadzētu būt balstītām galvenokārt detalizētā metodikā, kas ir vērsta uz ZINĀTĪBU, ko praktizējošie mentori varētu katru dienu izmantot savu prasmju uzlabošanā, un uz to, KĀ izglītības organizācijām būtu jāvērtē mentora individuālās un kultūras kompetences.”

“Izstrādātās vadlīnijas ir vizuāli pievilcīgas. Tajās ir noderīgas tabulas un attēli, kas atspoguļo ar vadlīniju saturu saistītos galvenos aspektus.”

“Saturš ir konsekvents, bez pārslogojumiem un ir viegli papildinošs.”

“Attēli ir pievilcīgi un viegli saprotami.”

Atsauces

Antohe, I., Riklikiene, O., Tichelaar, E., & Saarikoski, M. 2016. Studējošo medmāsu klīniskā izglītība un apmācība četrās vidēji jaunās Eiropas Savienības valstīs: studentu apmierinātības ar mācību vidi novērtējums. *Medmāsu izglītība praksē*, 17, 139. – 144. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.12.005>

Blanchet Garneau, A., & Pepin, J. 2015. Cultural competence: a constructivist definition. *Journal of Transcultural Nursing*, 26, 9–15. <http://dx.doi.org/10.1177/1043659614541294>

Campinha-Bacote, J. 2010. A culturally conscious model of mentoring. *Nurse Educator*, 35(3), 130–135. <https://doi.org/10.1097/NNE.0b013e3181d950bf>

ES direktīva 2013/55. 2013. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/55/ES. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:lv:PDF>

Immonen K., Oikarainen A., Tomietto M., Kääriäinen M., Tuomikoski AM, Kaučič BM, Filej B., Riklikiene O., Vizcaya-Moreno FM, Pérez-Cañaveras RM, De Raeve P., Mikkonen K., 2019. Assessment of nursing students' competence in clinical practice: a systematic review of reviews. *International Journal of Nursing Studies*. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2019.103414>

Mikkonen K., Tomietto M., Cicolini G., Kaucic BM, Filej B., Riklikiene O., Juskauskienė E., Vizcaya-Moreno MF, Pérez-Cañaveras RM, De Raeve P., Kääriäinen M., 2019. Development and testing of an evidence-based model of mentoring nursing students in clinical practice. *Nurse Education Today*. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104272>

Mikkonen K., Tomietto M., Kääriäinen M., Oikarainen A., Tuomikoski A.M., Riklikiene O., Juskauskienė E., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Filej B., Plazar N., Čuk V., Kaučič B.M. 2019. Development of an evidence-based nurse mentor's competence model. QualMent EU-project. Ceļe. CIP - Kataložni zapis o publikaciji. Univerzitetna knjižnica Maribor, Slovenija. ISBN 978-961-6889-35-3

Pramila-Savukoski S., Juntunen J., Tuomikoski A.M., Kääriäinen M., Tomietto M., Kaučič B.M., Filej B., Riklikiene O., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019. Mentoru īstenota studējošo medmāsu mentoringa klīniskajā praksē kompetences pašnovērtējums: sistemātisks kvantitatīvo pētījumu pārskats. *Journal of Clinical Nursing*. <https://doi.org/10.1111/jocn.15127>